

Slovo prve dame mladinske književnosti

Ingrid Mager

Dr. Kristina Brenkova, ki je prejšnji teden, 20. novembra 2009, v visoki starosti (98 let) preminila v Ljubljani, je v slovenskem književnem in prevajalskem prostoru zapustila neizbrisno sled. Kljub navidezni krhkosti, subtilnosti in dostojanstvenosti, ki jo je premogla vse svoje življenje, se je bomo spominjali prav po njeni vizionarski silovitosti na področjih, kjer je delovala. Zbrala je denimo na tisoče pravljic z vsega sveta, bila je urednica številnih revij in zbirke za otroke in mladino, nekatere med njimi živijo še danes, bila pa je tudi pomembna prevajalka in ne nazadnje avtorica proznih in dramskih besedil, ki jih v grobem delimo na dve ustvarjalni obdobji, in sicer na vojno in realistično pripoved v času po drugi svetovni vojni ter na novejša obdobja tako ime-

danje širše) domovine je ostala dejavna praktično do svoje smrti.

Neutrudna urednica

Poznamo jo tudi po spominskih črticah, ki opisujejo njen Horjul, težavno življenje matere samohranilke, pa njena srečanja s pisatelji, pesniki, ilustratorji (*Dolga pot, Ko si bil majhen, Dnevna poročila, Kruh upanja, Hoja med bralci...*). Ko je v 70. letih prejšnjega stoletja fantastična pripoved postala trendovska, je temu sledila tudi Brenkova. Nastale so *Deklica Delfina in lisica Zvitorepka* pa *Srebrna račka, zlata račka...* Po njeni zaslugi je zaživelo tudi precej zbirke slovenskih ljudskih pripovedi (*Babica pripoveduje, Slovenske ljudske pripovedi*) in slovenskih ljudskih pesmi za otroke (*Pojte, pojte ptice; Križ krač, kralj Matjaž*). Izpod njenega peresa so prihajala tudi dramska dela za otroke in mladino, nadvse primerna za šolske odre. To so

Pisateljica, urednica in prevajalka Kristina Brenkova je pustila nepozaben pečat v slovenski otroški in mladinski literaturi.

novanih sodobnih pravljic oziroma fantastičnih pripovedi.

Mladost s pravljicami

Rodila se je 22. oktobra 1911 v Horjulu in svojo doživljajsko bogato mladost, o kateri je pripovedovala pozneje, preživljala ob babici. Ta je bila prva, ki jo je skozi pripovedi popeljala v domišljinski svet in s tem že položila temelje njenemu poznejšemu poklicnemu poslanstvu. Toda vmes se je zgodila še druga svetovna vojna, med katero je sodelovala z Osvobodilno fronto, varovala otroke, katerih starši so bili v partizanih, in bila ena ključnih kurirk v okupirani Ljubljani ter na neki način desna roka koroškega pisatelja **Prežihovega Voranca**, takrat tudi glavnega urednika aktivističnega radia Kričač. Leto 1943 je prebila v zaporu. Takrat je bila tudi že poročena z velikim filmofilom **Francetom Brenkom**.

Kristino Brenkovo bi lahko označili za aristokratsko intelektualko in s tem morda tudi eno prvih emancipiranih žensk med Slovenkami, saj je študirala psihologijo in pedagogiko in iz slednje na ljubljanski Filozofski fakulteti celo doktorirala, kar je bilo za tiste čase in za ženski spol skorajda nepojmljivo. Še prej je kar sedem let preživela v samostanu šolskih sester v Mariboru, kjer se je med drugim naučila številnih jezikov. »Kloster je bila moja edina možnost, da pogledam prek horjulskih hribov v svet. Nisem bila toliko željna znanja, prej sem bila neznan-sko radovedna,« je povedala pred leti v intervjuju za naš časopis. Ko bi morala postati sestra Ksenija, je iz Maribora pobegnila v Ljubljano. V intelektualnem življenju Ljubljane in tudi (nek-

bila recimo *Mačeha in Pastorka, Igra o bogatinu in zdravilnem kamnu, Najlepša roža, Čarobna paličica, Oko za dedka, Modra vrtnica za princesko* in druge.

Vsekakor je bila poleg lastnega (po)ustvarjalnega dela izjemno pomembna kot odlična urednica za otroško in mladinsko literaturo v slovenskem prostoru. Več kot dvajset let, in sicer od 1953 do upokojitve leta 1973, je pri Mladinski knjigi urejala knjižne zbirke za najmlajše, med njimi *Čebelico, Najdihojco, Zvezdice, Velike slikanice, Cicibanovo knjižnico, Zlato Ptico, Lutkovni oder in Mladi oder*. Kot urednica je poskrbela, da so mladi slovenski bralci lahko prebirali knjižne uspešnice, kot sta recimo *Mamka Bršljanica* in *Lonček, kuhaj*. Izjemno pomemben je seveda njen prevajalski opus: poslovenila je dela, kot so slovita *Pika Nogavička* (ki je največkrat ponatisnjeno delo v slovenski knjižni zgodovini), *Bambi, Bratec in Kljukec s strehe, Koča strica Toma, Lonček balonček, Kdo bo izpulil repo...*

Spodbudila je recimo tudi **Daneta Zajca**, da je začel pisati pesmi za otroke, na svet je pomagala Kosovirjem **Svetlane Makarovič**, ves čas je spodbujala tudi slovensko avtorsko ilustracijo. Za svoje delovanje je prejela številna priznanja, in sicer bronasto medaljo za delo in slikanice (v Leipzigu), nagrado Mlado pokolenje (v Beogradu), Kurirčkov kipec, Levstikovo nagrado, Trubarjevo plaketo, leta 1997 pa tudi najvišje državno odlikovanje – častni znak svobode Republike Slovenije za življenjsko delo v mladinski literaturi in založništvu. Uvrščena je na častno listo Hansa Christiana Andersena, leta 2007 pa je postala še častna meščanka Ljubljane.